

Η ΓΛΩΣΣΑ C++

Μάθημα 12:

Πολλαπλή Κληρονομικότητα

Δημήτρης Ψούνης

www.psounis.gr

Περιεχόμενα Μαθήματος

A. Θεωρία

1. Πολλαπλή Κληρονομικότητα

1. Ορισμός Πολλαπλής Κληρονομικότητας
2. Παράδειγμα

2. Κατασκευαστές - Καταστροφείς

1. Σειρά Εκτέλεσης Κατασκευαστών - Καταστροφών
2. Λίστες Ορισμάτων και Πολλαπλή Κληρονομικότητα
3. Παράδειγμα

3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

1. Επέκταση της οντολογίας του φιλοσόφου - βασιλιά
2. Πρώτη Λύση: Χρήση του τελεστή εμβέλειας
3. Δεύτερη Λύση: Εικονική Κληρονομικότητα

4. Παρατηρήσεις για την πολλαπλή κληρονομικότητα

5. Άλλοι Τύποι Κληρονομικότητας

B. Ασκήσεις

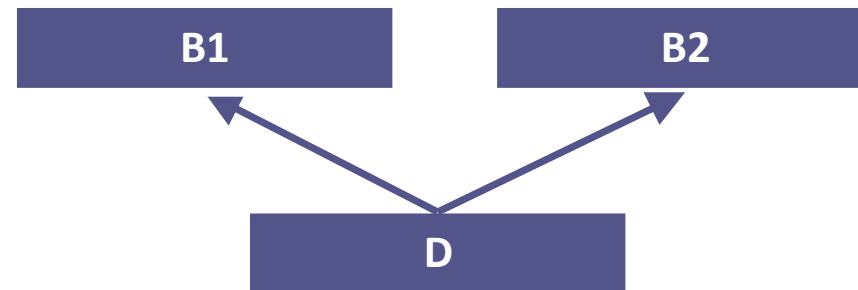
A. Θεωρία

1. Πολλαπλή Κληρονομικότητα

1. Ορισμός Πολλαπλής Κληρονομικότητας

- Ορίζουμε ότι μία κλάση D κληρονομεί από δύο κλάσεις B1 και B2 με τις δηλώσεις:

```
class B1 {  
    ...  
};  
  
class B2 {  
    ...  
};  
  
class D: public B1, public B2 {  
    ...  
};
```


- Με παρόμοιο τρόπο μπορούμε να ορίσουμε μία κλάση να κληρονομεί από περισσότερες κλάσεις
- Όταν μία κλάση κληρονομεί δύο ή περισσότερες κλάσεις, λέμε ότι έχουμε **πολλαπλή κληρονομικότητα**.

A. Θεωρία

1. Πολλαπλή Κληρον/τα

2. Παράδειγμα

- Το ακόλουθο παράδειγμα, υλοποιεί πολλαπλή κληρονομικότητα και μας γυρνάει πίσω στην εποχή του Μάρκου Αυρήλιου (121-180 μΧ):

```
class king {  
    public:  
        void set_realm(string in_realm);  
        void rule();  
    private:  
        string realm;  
};
```

```
void king::set_realm(string in_realm)  
{  
    realm = in_realm;  
}
```

```
void king::rule()  
{  
    cout<<"Now, I rule"<<endl;  
}
```

```
class philosopher {  
    public:  
        void set_philosophy(string in_philosophy);  
        void think();  
    private:  
        string philosophy;  
};
```

```
void philosopher::set_philosophy(string in_philosophy)  
{  
    philosophy = in_philosophy;  
}
```

```
void philosopher::think()  
{  
    cout<<"Now, I think"<<endl;  
}
```


A. Θεωρία

1. Πολλαπλή Κληρονομικότητα

2. Παράδειγμα

*«Θα υπάρχουν βάτοι στο δρόμο. Απέφυγε τους.
Μην σκέφτεσαι “γιατί υπάρχουν τέτοια πράγματα
στον κόσμο;”»*

Μάρκος Αυρήλιος (121-180μΧ)

```
class phil_king: public king, public philosopher {  
    public:  
        void routine();  
};  
  
void phil_king::routine()  
{  
    think();  
    rule();  
    think();  
}
```

```
int main()  
{  
    phil_king marcus_aurelius;  
  
    marcus_aurelius.set_realm("Roman Empire");  
    marcus_aurelius.set_philosophy("stoic");  
  
    marcus_aurelius.routine();  
}
```


A. Θεωρία

2. Κατασκευαστές - Καταστροφείς

1. Σειρά Εκτέλεσης Κατασκευαστών - Καταστροφών

- Η σειρά εκτέλεσης των κατασκευαστών των βασικών κλάσεων είναι:
 - Από αριστερά προς τα δεξιά, όπως τις γράψαμε κατά τη δήλωση της παραγόμενης κλάσης.
- Η σειρά εκτέλεσης των καταστροφών είναι
 - Αντίστροφη, δηλαδή από δεξιά προς τα αριστερά, όπως τις γράψαμε κατά τη δήλωση της παραγόμενης κλάσης.
- Υπενθύμιση:
 - Πρώτα τρέχει ο κατασκευαστής της βασικής κλάσης και έπειτα της παραγόμενης κλάσης.

A. Θεωρία

2. Κατασκευαστές - Καταστροφείς

2. Λίστες Ορισμάτων και Πολλαπλή Κληρονομικότητα

- Η αρχικοποίηση των κατασκευαστών γίνεται με λίστες ορισμάτων από αριστερά προς τα δεξιά σύμφωνα με τους κατασκευαστές των βασικών κλάσεων.
- Π.χ.:

```
D::D(args for B1, args for B2, args for D):  
    B1(args for B1), B2(args for B2)  
{  
    ...  
}
```


A. Θεωρία

2. Κατασκευαστές - Καταστροφείς

3. Παράδειγμα

```
class king {  
    public:  
        king(string in_realm);  
        ~king();  
    ...  
};  
  
class philosopher {  
    public:  
        philosopher(string in_philosophy);  
        ~philosopher();  
    ...  
};  
  
class phil_king: public king, public philosopher {  
    public:  
        phil_king(string in_realm,  
                    string in_philosophy);  
        ~phil_king();  
};
```

```
king::king(string in_realm)  
{  
    realm = in_realm;  
    cout<<"Constructing King"<<endl;  
}  
king::~~king()  
{  
    cout<<"Destructing King"<<endl;  
}  
philosopher::philosopher(string in_philosophy)  
{  
    philosophy = in_philosophy;  
    cout<<"Constructing Philosopher"<<endl;  
}  
philosopher::~~philosopher()  
{  
    cout<<"Destructing Philosopher"<<endl;  
}  
phil_king::phil_king(string in_realm, string in_philosophy):  
king(in_realm), philosopher(in_philosophy)  
{  
    cout<<"Constructing Philosopher King"<<endl;  
}  
phil_king::~~phil_king() {  
    cout<<"Destroying Philosopher King"<<endl;  
}
```


A. Θεωρία

2. Κατασκευαστές - Καταστροφείς

3. Παράδειγμα

Και η εκτύπωση που θα δώσει η παρακάτω main:

```
int main()
{
    phil_king marcus_aurelius("Roman Empire", "stoic");

    marcus_aurelius.routine();
}
```

είναι:

```
Constructing King
Constructing Philosopher
Constructing Philosopher King
Now, I think
Now, I rule
Now, I think
Destroying Philosopher King
Destructing Philosopher
Destructing King
```

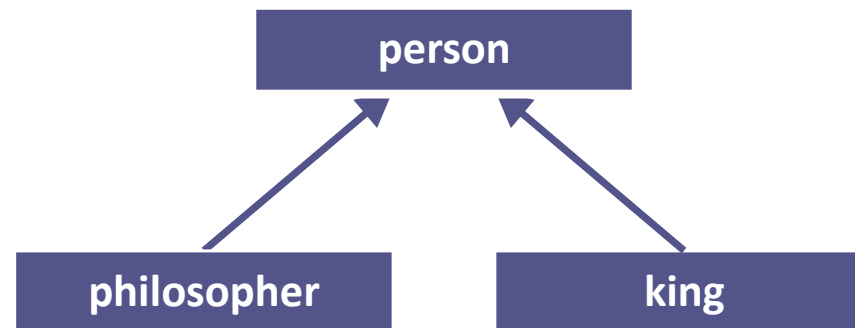

A. Θεωρία

3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

1. Επέκταση της οντολογίας του φιλοσόφου - βασιλιά

- Επιθυμώντας να προσθέσουμε το όνομα του φιλοσόφου-βασιλιά μέσα στην κλάση
 - αντιλαμβανόμαστε ότι αυτό είναι ένα πιο γενικό χαρακτηριστικό
 - και αποφασίζουμε να κατασκευάσουμε μια κλάση άτομο που θα κληρονομείται τόσο από το φιλόσοφο, όσο και από το βασιλιά
 - και θα περιέχει το όνομα ως μέλος του.

A. Θεωρία

3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

1. Επέκταση της οντολογίας του φιλοσόφου - βασιλιά

- Τροποποιούμε το πρόγραμμα μας με τη νέα κλάση:

```
class person {  
    public:  
        person(string in_name);  
    protected:  
        string name;  
};
```

```
person::person(string in_name)  
{  
    name = in_name;  
}
```

- την οποία κληρονομούν κατάλληλα οι δύο κλάσεις (βασιλιάς και φιλόσοφος)
- και προσθέτουμε στην κλάση phil_king υπερφόρτωση του τελεστή <<

```
ostream &operator<<(ostream &left, phil_king right)  
{  
    left<<right.name<<endl;  
    left<<"Ruling "<<right.realm<<endl;  
    left<<"using "<<right.philosophy<<" philosophy"<<endl;  
}
```

- Ο μεταγλωττιστής διαμαρτύρεται...

βλ. «cpp12.diamond_problem.cpp»

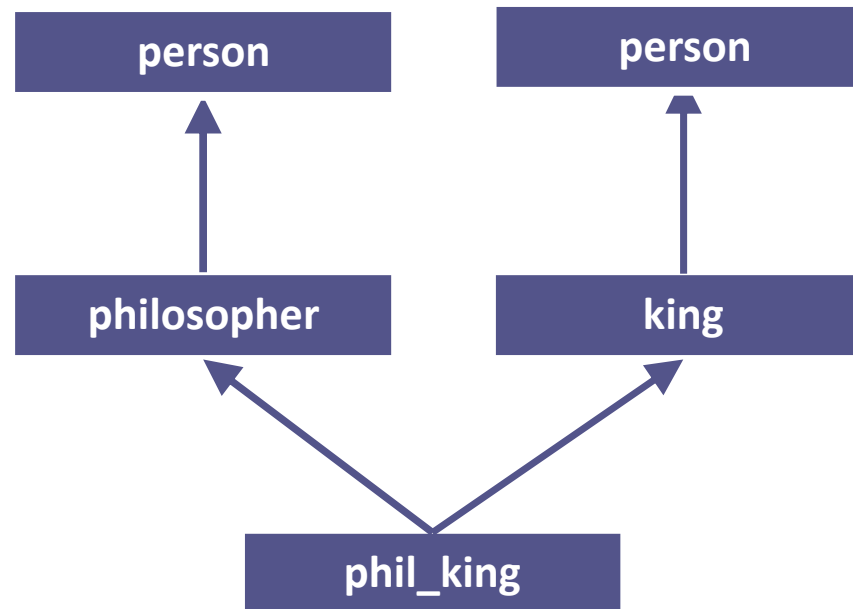

A. Θεωρία

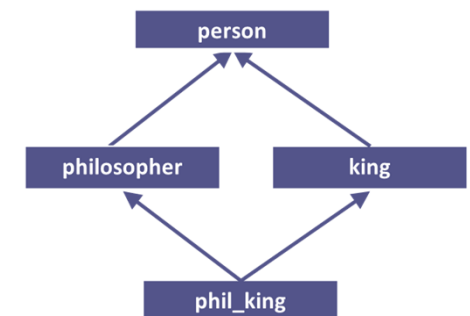
3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

1. Επέκταση της οντολογίας του φιλοσόφου - βασιλιά

- Το πρόβλημα συνίσταται στην οντολογία μας:
 - Στην πραγματικότητα έχουμε υλοποιήσει το σχήμα:

- Δηλαδή έχουμε δύο αντικείμενα person στην κλάση μας.
- Οπότε ο μεταγλωττιστής δεν ξέρει ποιο από τα δύο person::name να χρησιμοποιήσει.
- Το πρόβλημα αυτό, αναφέρεται ως το «πρόβλημα του διαμαντιού»
 - Μία κλάση κληρονομεί, από δυο κλάσεις που κληρονομούν από την ίδια κλάση

A. Θεωρία

3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

2. Πρώτη Λύση: Χρήση του τελεστή εμβέλειας

- Μία λύση είναι να καθορίσουμε ρητά σε ποια κλάση αναφερόμαστε χρησιμοποιώντας τον τελεστή εμβέλειας.
- Στο παράδειγμα αλλάζουμε την προβληματική αναφορά ως εξής:

```
ostream &operator<<(ostream &left, phil_king right)
{
    left<<right.philosopher::name<<endl;<<endl;
    left<<"Ruling "<<right.realm<<endl;
    left<<"using "<<right.philosophy<<" philosophy"<<endl;
}
```

- Σημείωση:
 - Ο τελεστής επίλυσης εμβέλειας μπορεί να χρησιμοποιείται οποτεδήποτε θέλουμε να έχουμε πρόσβαση σε κάποιο μέλος ή μέθοδο όταν υπάρχουν συγκρούσεις.

A. Θεωρία

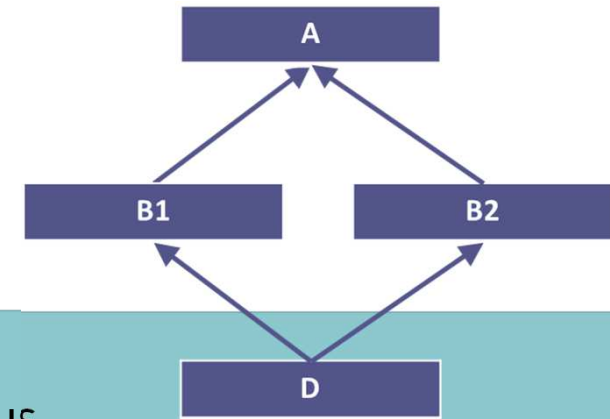
3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

3. Δεύτερη Λύση: Εικονική Κληρονομικότητα

- Η δεύτερη λύση είναι οντολογικά ορθότερη:

Εικονική Κληρονομικότητα:

- Για να αποφύγουμε το πρόβλημα του διαμαντιού ορίζουμε
- Τις κλάσεις που κληρονομούν (B1, B2) την κοινή κλάση (A), να την κληρονομούν με virtual τρόπο
 - Τότε στην κοινή υποκλάση τους (D), θα περιέχεται μόνο ένα αντικείμενο της κοινής υπερκλάσης (A)

- Συνεπώς οι δηλώσεις των κλάσεων θα είναι:

```
class person
{ ... };
class philosopher: virtual public person
{ ... };
class king: virtual public person
{ ... };
class phil_king: public king, public philosopher
{ ... };
```


A. Θεωρία

3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

3. Δεύτερη Λύση: Εικονική Κληρονομικότητα

- Ενώ τον κατασκευαστή της κοινής υπερκλάσης θα τον καλεί μόνο το αντικείμενο της κοινής υποκλάσης
 - (και δεν θα ασχολούνται μαζί του, οι ενδιαμέσοι)
 - Έτσι οι κατασκευαστές θα είναι:

```
person::person()
{}

person::person(string in_name)
{
    name = in_name;
}
```

```
king::king(string in_realm)
{
    realm = in_realm;
}

philosopher::philosopher(string in_philosophy)
{
    philosophy = in_philosophy;
}
```

```
phil_king::phil_king(string in_name, string in_realm, string in_philosophy):
    person(in_name), king(in_realm), philosopher(in_philosophy)
{ }
```


A. Θεωρία

3. Το πρόβλημα του διαμαντιού

3. Δεύτερη Λύση: Εικονική Κληρονομικότητα

- Προσοχή!
 - Η λέξη-κλειδί `virtual` που χρησιμοποιείται για την εικονική κληρονομικότητα, δεν υπήρξε και η καλύτερη επιλογή από τους κατασκευαστές της C++
 - Αρχικά είχαν οριστεί οι εικονικές μέθοδοι (βλέπε προηγούμενο μάθημα) και στη συνέχεια:
 - προτιμήθηκε να διατηρηθεί η λέξη-κλειδί `virtual` και για αυτήν την περίπτωση
 - παρόλο που το νόημα των δύο ενεργειών δεν ομοιάζει.
 - Πολλές συζητήσεις έχουν γίνει γι' αυτό το θέμα
 - Το συμπέρασμα είναι ότι θα ήταν ίσως προτιμότερο να έχει ένα άλλο όνομα, αλλά προτιμήθηκε αυτό για να μην αυξάνονται υπερβολικά οι χρησιμοποιούμενες λέξεις κλειδιά.

Συμπέρασμα:

- Ο δύο έννοιες:
 - εικονικές μέθοδοι
 - εικονική κληρονομικότητα
- δεν θα πρέπει να συγχέονται, είναι άσχετες η μία με την άλλη παρόλο που χρησιμοποιούν την ίδια λέξη-κλειδί.

A. Θεωρία

4. Παρατηρήσεις για την πολλαπλή κληρονομικότητα

- Είδαμε το πρόβλημα (και τη λύση) για το πρόβλημα του διαμαντιού.
- Γενικά έχει παρατηρηθεί ότι η πολλαπλή κληρονομικότητα, έχει αρκετά προβλήματα:
 - Η αποσφαλμάτωση γίνεται δυσκολότερη
 - Είναι πιο δύσκολο να κατασκευαστούν αξιόπιστες ιεραρχίες κλάσεων
 - Αρκετοί προγραμματιστές ισχυρίζονται ότι οτιδήποτε μπορεί να γίνει με την πολλαπλή κληρονομικότητα, μπορεί να γίνει και με απλή κληρονομικότητα.
- Σημειωτέον ότι οι επόμενες γενιές γλωσσών (Java και C#) απέβαλλαν την πολλαπλή κληρονομικότητα από τη λειτουργικότητά τους.

Συμπέρασμα:

- Η πολλαπλή κληρονομικότητα, ιδίως για πολύ μεγάλα προγράμματα, θα πρέπει να αποφεύγεται.

A. Θεωρία

5. Άλλοι Τύποι Κληρονομικότητας

- Εκτός από τη δημόσια κληρονομικότητα, υπάρχει και η ιδιωτική κληρονομικότητα
- Συνοψίζουμε την πρόσβαση που ορίζεται στην παραγόμενη κλάση ανάλογα με το είδος κληρονομικότητας:

		Είδος Κληρονομικότητας		
		public	protected	private
Επίπεδο πρόσβασης χαρακτηριστικών βασικής κλάσης	base::public	public	protected	private
	base::protected	protected	protected	private
	base::private	N/A	N/A	N/A
		Επίπεδο Πρόσβασης στην Παραγόμενη Κλάση		

Παρατήρηση:

- Οι άλλοι τύποι κληρονομικότητας (private-protected) είναι χρήσιμοι μόνο σε εξειδικευμένες περιπτώσεις και ξεφεύγουν από τα όρια του μαθήματος.

B. Ασκήσεις

Άσκηση 1.1: Ιδιοκτήτης Κινηματογράφου

Ένας ιδιοκτήτης κινηματογράφου επαρχιακής πόλης κατασκευάζει μια οντολογία ταινιών για να επιλέγει αλγοριθμικά την ταινία που θα προβάλλει ο κινηματογράφος του την επόμενη εβδομάδα

- Ορίστε μία κλάση `movie`
 - Αποθηκεύει το όνομα της ταινίας, το σκορ της στο `imdb` (δεκαδικός) και πριν πόσες εβδομάδες έκανε πρεμιέρα.
 - Να έχει κατασκευαστή
 - Να έχει μία μέθοδο: `score`
 - Επιστρέφει το πηλίκο του σκορ του στο `imdb` προς τον όρο $(0,5 * w)$ όπου w το πλήθος των εβδομάδων που έκανε πρεμιέρα.
- Ορίστε μία κλάση `thriller` που επεκτείνει την κλάση `film`
 - Αποθηκεύει πρόσθετα τον δεκαδικό `fear_factor` (0-10) που αναδεικνύει το πόσο τρομακτική είναι η ταινία.
 - Έχει κατασκευαστή
 - Να επαναορίζει τη μέθοδο `score`:
 - Να επιστρέφει το γινόμενο του `fear_factor` με το `score` της ταινίας.

Β. Ασκήσεις

Άσκηση 1.1: Ιδιοκτήτης Κινηματογράφου

Κατασκευάστε κατάλληλη συνάρτηση main που να τυπώνει το σκορ για τις ακόλουθες ταινίες:

IT, Chapter 2
10 weeks
IMDB Score: 6,8
Fear-Factor: 8,0

Us
30 weeks
IMDB Score: 6,9
Fear-Factor: 7,0

Silence of the Lambs
1540 weeks
IMDB Score: 8,6
Fear-Factor: 9,0

Ποια ταινία θα επιλέξει ο αιθουσάρχης;

B. Ασκήσεις

Άσκηση 1.2: Ιδιοκτήτης Κινηματογράφου

Ο αιθουσάρχης επεκτείνει το πρόγραμμα του με την κλάση comedy

- Ορίστε μία κλάση thriller που επεκτείνει την κλάση film
 - Αποθηκεύει πρόσθετα τον δεκαδικό fun_factor (0-10) που αναδεικνύει το πόσο τρομακτική είναι η ταινία.
 - Έχει κατασκευαστή
 - Να επαναορίζει τη μέθοδο score:
 - Να επιστρέφει το γινόμενο του fun_factor με το score της ταινίας.
- Ορίστε μία κλάση comedy_thriller που έχει τα χαρακτηριστικά τόσο κωμωδίας, όσο και θρίλερ
 - Έχει κατασκευαστή
 - Να επαναορίζει τη μέθοδο score:
 - Να επιστρέφει το γινόμενο του ημιαθροίσματος του fun_factor με το fear_factor, με το score της ταινίας.

Β. Ασκήσεις

Άσκηση 1.2: Ιδιοκτήτης Κινηματογράφου

Επεκτείνετε τη συνάρτηση main που να τυπώνει το σκορ για τις ακόλουθες ταινίες:

Jexi
4 weeks
IMDB Score: 6,6
Fun-Factor: 3,0

Addams Family
5 weeks
IMDB Score: 5,9
Fear-Factor: 3,0
Fun-Factor: 4,0

Shaun of the Dead
825 weeks
IMDB Score: 7,9
Fear-Factor: 4,0
Fun-Factor: 9,0

Ποια ταινία θα επιλέξει ο αιθουσάρχης;

B. Ασκήσεις

Άσκηση 2.1: Προσομοίωση Καφετέριας

Ορίστε μία κλάση person

- Μέλη: Όνομα, Μισθός

Ορίστε μία κλάση waiter

- Κληρονομεί την person
- Έχει μία μέθοδο serve (παίρνει όρισμα πόσους πελάτες εξυπηρετεί και το barista που μεταφέρει την παραγγελία)
- Κρατάει σε μία μεταβλητή τους πελάτες που έχει εξυπηρετήσει (να αρχικοποιείται μέσω του κατασκευαστή σε 0)

Ορίστε μία κλάση barista

- Κληρονομεί την person
- Έχει μία μέθοδο prepare (καλείται από τη serve του waiter)

Ορίστε μία κλάση owner

- Κληρονομεί την waiter και την barista (κάνει και τις δύο δουλειές)

B. Ασκήσεις

Άσκηση 2.2: Προσομοίωση Καφετέριας

Στην main:

- Ορίζονται ένας ιδιοκτήτης, δύο σερβιτόροι και ένας μπαρίστα
- Κατασκευάζονται δύο πίνακες δεικτών:
 - Ο πρώτος να αποθηκεύει τους δυνατούς σερβιτόρους
 - Ο δεύτερος να αποθηκεύει τους δυνατούς μπαρίστα
- Επαναληπτικά για 100 φορές:
 - Έρχεται μία παρέα (τυχαίο πλήθος ατόμων από 1 έως 5)
 - Επιλέγεται τυχαία ένας από τους σερβιτόρους
 - ο οποίος στη συνέχεια επιλέγει τυχαία έναν από τους μπαρίστα
 - Γίνεται η εξυπηρέτηση
- Στο τέλος οι σερβιτόροι και ο ιδιοκτήτης να τυπώνουν πόσα άτομα εξυπηρέτησε ο καθένας.